Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

© EDITURA DAVID PRESS PRINT
2013
All rights reserved
TIMIŞOARA
ROMÂNIA

Toate drepturile pentru actuala ediţie
aparţin Editurii David Press Print.
Reproducerea neautorizată a textului,
pe orice fel de suport tehnic,
se pedepseşte conform legii.

ISBN 978-606-8353-80-7

Printed in Romania

**PETRU E. OANCE**

# ANOTIMPURI

**Antologie întocmită de**
**MARCU MIHAIL DELEANU**
**şi**
**IOSIF SCHERFER**

**Glosar de VASILE IONIŢĂ**

***Postfaţă de MARCU MIHAIL DELEANU***
***Ioan Liuț: Gânduri despre Festivalul „Tata Oancea”***

***Ediţia a II-a***

**Editura**
**DAVID PRESS PRINT**
**Timişoara, 2013**

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

# CUPRINS

Notă asupra ediţiei .....7
În loc de prefaţă
SCUMPE ŞI DRAG PRIETEN .....11

POEZII

DIN VOLUME

1. DIVERSE
Către cetitori .....19
Târgul mare de la Bocşa Montană .....20
Controla .....22
Leneşul .....26
La căzan .....27
Carcie din cătănie .....29
Ruga dî la Vasiova .....32

2. PROSTII
Nie văităm .....41
La cosât cu dzâua .....43
La cosât cu ruptu .....45
Lucrătorii din Reciţa .....46

3. ANOTIMPURI
La zăpostât .....49
La vânat .....50
Cer senin .....51

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



Vara ..... 52

DIN REVISTA „VASIOVA"
1. DIVERSE
Carnavalul la Oraviţa ..... 67
Lacrămile moţilor ..... 61
Geanta şi straiţa ..... 63
Năcazuri dă prî la sacie ..... 65
„Hodorosc"op 1937 ..... 67
Foaia noastră ..... 69
Icoane de la sate ..... 73
Alarmă ..... 75
Cătră un vândraş ..... 77
Carcie dân Cimişoara ..... 79
Scântei ..... 83

2. DIN ÎNŢĂLEPŞIUNIA ŞI CUMINŢENIA LU MOŞU CRIEMIENIE TOBAŞU
Rumba, dumba! ..... 87
Cula ţiganu la domnu prăfiect ..... 90
Colindă ..... 92
Frunză viergie... ..... 94
Şî măi bună sara, pauri... ..... 96
Io, Moş Criemienie tobaşu... ..... 99
Să fie cu iertăciune... ..... 100
Frunză viergie vai ş-amar ..... 101
Cătră al zecelea an ..... 103

PROZĂ*
1. POVESTIRI
Caii lui Sân' Toader ..... 109
Vrăbiile din curtea palatelor domnului Schiller ..... 126

* Lucrările în proză, din care se tipăresc în volumul de faţă doar fragmente, au apărut numai în revista „Vasiova".



2. AMINTIRI
Însemnări din viaţă ..... 133
Amintiri din Oraviţa ..... 156
Din războiul mondial ..... 165
După zece ani ..... 178

3. IMPRESII DIN CĂLĂTORIE
Din fuga automobilului ..... 187
Din fuga trenului şi autobuzului ..... 194
Din fuga trenului şi pe picioare ..... 205
Pe muntele Semenic ..... 214

4. DIVERSE
Păpucii mei, săracii de ei ..... 223
Cetatea din Vasiova ..... 225
Cuvinte bătrâneşti ..... 228
Nonagenarul luminătoriu Serafim Jurca ..... 230
George Cătană, generalul ..... 233
O carte bănăţeană ..... 234
Despre idei şi invenţii ..... 237
Despre beţie ..... 240
Din înţălepşiunea şî cuminţănia lu Moşu Criemienie tobaşu ..... 247
Gramatica lu Moşu Văsile ..... 247
Îndreptări gramaticale ..... 249
Erori de tipar ..... 250
Informaţiuni ..... 251
Poşta redacţiei ..... 257

În loc de postfaţă
CINE ESTE TATA OANCEA? ..... 259
Iosif M. Bîta, **Figuri bănăţene – Tata Oancea** ..... 261
Virgil Birou, **Omagiu „modestelor scrieri"** ..... 264
Mihai Deleanu, **Popas aniversar: „Vasiova – 40"** ..... 268

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



Ioan Meițoiu, **Acasă la Tata Oancea** .....270
Petru Vintilă, **Vi-l prezint pe Tata Oancea** .....274

GLOSAR .....277

Postfață .....297

GÂNDURI DESPRE TATA OANCEA ȘI...FESTIVAL ..301

IMAGINEA DIN VIAȚA ȘI OPERA LUI TATA OANCEA ..... 305

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



nu-i singur, la el se adaugă cel mai mare regret: acela că nu sunt tânăr în regimul de azi, când scriitorii sunt apreciaţi şi puşi la loc de cinste. Mă bucur că această preţuire se răsfrânge şi asupra mea prin pensia pe care o am pentru faptul că o viaţă-ntreagă m-am luptat să port lumina slovei pe meleaguri bănăţene, să înveselesc pe cei ce uitaseră să zâmbească, să aduc la lumina zilei şi la îndemâna tuturor taina snoavei şi farmecul datinilor strămoşeşti.

PETRU E. OANCE

# *POEZII*

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

# *DIN VOLUME*

## *1. Diverse*

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



## CĂTRE CETITORI

Pegasul meu nu-i roib arab
Ca să mă ducă-n zbor
Ci-i slab, şi când mă sui pe el
Mă tem să nu-l omor.

Şi sparta-mi liră n-are corzi
Cu sunet armonios
Să pot cânta celor de sus
Şi cânt celor de jos.

Şi muza de carea mă-nspir
Nu-i vreo mândră fată
Ci e crunta sărăcie,
Neagră-nfricoşată.

Dar nici n-aştept pe fruntea mea
Cununi de mare preţ,
Ci-s mulţămit de voi primi
Vreuna din scăieţi.

Omagiu de la vreun cetitor
Modestelor scrieri
Ce le-am făcut în suferinţi
Şi crâncene dureri.

Vasiova, 10 mai 1925*

*Primăvara, apărută cu titlul *Pegasul meu*.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



## TÂRGUL MARE DE LA BOCŞA MONTANĂ LA SÂN'PETRU

Zică lumea ce voieşte, eu spun mereu la tot natul:
Târg frumos cum e la Bocşa nu aflaţi câtu-i Banatul,
Ba nici chiar în toată lumea n-aflaţi aşa rânduială;
Toate merg, ştii, ca măşâna, fără de nicio sminteală.

Numai asta ce plăteşte, fiindcă sâmbăta se ţine:
Duminic-aveţi de toate, de sunt bani, pricepeţi bine;
De nu sunt, atunci e nula, rămâneţi mai bine-acasă
Dar să ştiţi că-n cazul ăsta mâncaţi prânzul de sub masă.

Cum o iau de dimineaţă, vara de la patru oare,
Iarna-aşa pe la vreo şapte, că-i frig tare la picioare,
Dinspre Bocşa, dinspre Doclin, Fieru, Ramna şi Bărbosu
Ezeriş, Câlnic, Reciţa, haiha, haida, vin cu grosu.

Scurt! Să nu mai lungesc vorba, toată ţara românească
Vine-aici la târgul mare, să vândă, să târguiască,
Ba odat'or fost p-aicea şi arapi d-ăi din Africa,
Bate-i, Doamne, cu ciudaţii, că li-am dus cu toţii frica.

Câte cară, câte turme: capre, oi, berbeci, mioare,
Câţi purcei de toată forma, câte zeci de mii de hoare,
Mere, pere, nuci şi poame, cucuruz, grâu şi secară,
Halăvicică şi bomboanţă, limonadă în păhară.



Apoi şătre, pomărăme, lângă pod stă ringhişpilu
Şi comegii unde strigă: „iaca, iaca! crucătilu...
Lupă, leu, ursu, mamucu, halifander asta mare
Pupciţi nuntru, tare lezne, zeşe lei dai acarcare..."

Ţipăt, larmă, zgomot, vică, ştii, curat babilonie:
„Nică, Ioane, Petru, Ginel; unde eşti, soro Mărie?"
Unii vând şi unii cumpăr, unii-ncep să pogodrească,
Unii, haid´ la Szabonariu, cică să se molărească.

După ce-au târguit toate, după-amiazi, pe la cinci oare
Unii pleacă-n pace-acasă, alţii în patru picioare,
Unii merg cu voie bună, având banii-n buzunare,
Iar pe alţii-i prinde ziua prin Neuwerk, la podul mare.

Unii-n vreo cocie goală au noroc să mearg-acasă,
Alţii-n birtul lui Ion Ceapă dorm grămadă pe sub masă.
Unii-ncep să-şi spargă capul, să se-mpungă, să se taie
Căci, mă rog! Nici nu se poate târg mare fără bătaie.

Într-o şatră d-alie faine, vasiovenii şăd la masă
Îmbrăcaţi toţi în păradă, beau la bere, ce le pasă
Şi se râd de stau să moară, mai cu seamă Nică Trumii,
Fiindcă Oancea le citeşte trancoce din „Gura Lumii".

Vasiova, 30 ianuarie 1928*

*Vara

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



## CONTROLA

În dialect bănățean

Hă! hă! Hă! Ia să vă spun io şie-am păţit cu aizâmbanu,
Cried c-acuma, prin septemvrie, să-mplinieşcie tăman anu.
Baş veniam din Cimişoara, şî ieram la clasa tria
Şî-mi plăşia că miergie fuga, mult mai iucie ca coşia.

La Vâcieg am stat o ţâră, findcă-i staţie mai marie,
Aişi capieţi, viedzi, cu banu, băutură şî mâncarie
Şî d-aişi mai miergie-o ştrică, să-ngireaptă cătră Dieta;
Spunie d-asta conductieriu când dă sămnu cu trumpieta.

Doi şăgârţi strâgau într-una: „frişa chifli! iedăş alma!"
Dă-mi vinia, şcii, tarie-i liegia, să lie trag una cu palma.
Dar m-am sococit în mincie: io să învăţ cum să vorbieşcie
Păn' măi iest români în ţară şie-i dau tăt pră ungurieşcie?

Pântru chifle dă-i biestraga, n-am mai cheltuit criţariu
Fâncă iest şî-n Vasiova, la ‚mnealui Marcu pitariu
Dar m-am loat, să nu vă râgieţi, tăman doauă lubieniţă,
Lie vingia o unguroaică d-ălea cu sucna pistriţă.



Dar nu dulşi, şcii, dar nu cuoapcie, cu miedzu roşu ca macu
Dă să mânşi, mă! ca viţălu, până-ţi pocnieşcie stomacu
Ş-apoi las' că-ţi îmbucam io fălie după fălie,
Nu-mi păsa că-mi curie apa dă pră crişcă pră bărbie.

Şî m-am săturat cum trăbă, ca o tobă d-ălie-umflacie
Viedzi, aşa cum miergie vorba pântră paori de pe sacie.
Pliecând, api, aizâmbanu, io m-am pus pră triepcie-afară
Şî cântam aşa, la liece: „Frundză viergie dă săcară..."

Când o dată-mi strigă-n spacie, bacie-l, Doamnie, cu bechieriu
Şî cu turcu, cu păgânu, domnu ăla, conductieriu:
„Toţi s-aibe ţâdula-n mână! Fincă vinie-acum controla!"
Numa şcii, aşa dă tarie, dă să-mi dau d-a rostogola.

Ba mai spunia, bată-l cruşia! „Hăi dă n-au ţâdulă-n mână
Işi, la gara ha dă vinie, îi cobor dă pră mărşână
Şî plăciesc o gloabă marie şî capăt tri pumni în spacie
C-aşa sună răglămanu pântru căilie fieracie.

Io atunşi să-mi dau pră scienjie şi dă spaimă şi dă fricâ
Fincă mă'nvăţase-acasă zmău dă vieşinu Nică
Să nu scot dăfiel ţâdulă, să nu zvârlu banii-n tainâ,
Să-i mai dau cu mişculanţa, viedzi, o ţâr mai cu şielainâ.

A, hă, hă, dar cu minşiuna o mânşi prândzu, o mânşi şina
Mierji cât mierji, şcii, cum îi dzâsa, sări prilazu la vieşina
Pân' odată ciacia Radu cie zăcupie cu crivacu
Ş-apie-atunşi, ţucă-cie taica, să viedzi, mă! cum dai de dracu.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



Ş-apoi, viedzi, tăman ca ăla eram io cu aibâmbanu
Că n-aveam ţâdulă scoasă, prăcum suna răglămanu
Şî puciam să dau dă biedă, să plăciesc o gloabă marie
Şî să iau, şcii, pră de-a fiecia, ş-o bătaie în spinarie.

Trimiţând la draşi şî boalie pră vieşinu meu, pră Nică,
Iacă văd dă dinapoie-mi o uşiţă tarie mică
Şî pră uşă, molăricie, dracu mincie, doauă nulie
Hop! Ghingiesc, aşi îi locu pântru hăi dă n-au ţâdulie.

Boc, boc, boc, păi bat la uşă, şî-mi iau pălăria-n mână
Viedzi, că şciu io omenie, măcar dacă-i pră mărşînă
Să nu dzâcă hăi dîn luntru: „Măi! Dar tu eşci dân pădurie
Dă nu şcii să baţi la uşă, o eşci d-ai d-umblă să furie?"

Dar nu să răspungie nimie; io atunşi am criepat uşa
Şî m-am băgat fuga-n luntru, mă ciemiam c-acuş, acuşa
Vin şî mă zăpsăsc, măi fracie, viedzi, că nu m-am scos ţâdulă
Şî mă pun să plăciesc gloabă şî mă bat, mă, la răgulă.

Iera mândră odăiţa, dăşî nu pria mărişoară
Ş-avea scamn rotund ca roata şî la mijloc cu butoară
Şî puciam să-ncuni şî uşa ş-atunci, dacă-i încuneată,
Nu mă mai ciemeam dă nimie c-ar pucia ca să mă bată.

Cam după vo tri minucie, iacă, unu clienţănieşcie,
Vrie să vină înlăuntru, bacie-n uşă şî izbieşcie.
A! ghingiesc, îi controloru, poţi să baţi tu câtu-i anu,
Dar tot nu cie baji aşia, puoacie-i spargie aizâmbanu.

„Donnerweter şi făfluctăr", num-aud că-şiepe acuşa
„Können nicht die Thür aufmachen", strigă fiest, clienţănind uşa.



În zădar, îi dzâc io, api aşi nu cie lasă taica
Ca să viedzi că n-am ţâdulă. Puoacie că-i rupie clienţaica.

A! dar el înşiepie atunşia să mă drăcuie, mocanu
Şî să gie cu pumnii-n uşă, dă să spargă aizâmbanu
Nu şciu cum strâga dă tăifăl şî zgâmja prî la ţâţână.
Numa-n taină or fost tăcie; uşa-i uşă la mărşână!

Şî aşa, cu larmă, sfadă, io înluntru, iel afară,
Io nu dzâc nişi cârc, acuma, dar iel strâgă şî tăt zbiară
Şî tăt hopincieşcie uşa dă să-i gia d-a rostogola,
Iată c-am scăpat în paşie, c-or triecut hăi cu controla.

Viedzi aşa, ţucă-vă taica, m-o miers mie pră mărşână
Şî lu bietu hăl d-afară, şie ţânea nădrajii-n mână.
A! hă! hă! Dar voi vă râgieţi, că ghingiţi că-i o făbulă,
Dar să-l ia dracu pe Nică, c-o dzâs să nu-mi scot ţâdulă.

Vasiova, 1 octombrie 1928*

*Toamna

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



## LENEŞUL

Astăzi, nu că nu mi-e bine,
Dară mâne negreşit,
D-oi fi-n pace ş-o fi vreme,
M-apuc şi eu de muncit.

Să-mi rădic o casă mică
Ca mai mulţi oameni din sat,
Să mă pun apoi pe lucru,
Că-s sătul de colindat.

Şi, muncind, să-mi strâng parale
Ca să-mi cumpăr nişte oi
Şi pe toamnă, de se poate,
Să-mi cumpăr un car cu boi.

S-aduc lemne din pădure
Ca să-mi fac la iarnă foc,
Nu să umblu tot pe drumuri
Ca un om fără noroc...

Toată viaţa bietul leneş
Ş-au trăit-o-astfel zicând,
Dar aceea „zi" de mâne
Nu a mai venit nicicând.

Vasiova, 10 octombrie 1922*

*Toamna



## LA CĂZAN

La căzan, la Mitru Rusu, povesteşte moş Ilie
Întâmplări de când servise zece ani la cătănie:
De ibunguri, de formarşuri şi de lupte cu duşmanii,
Vezi, c-atunci, în vremea veche, slujeau oamenii cu anii.

Ţucă-i moşul, face dânsul, e mai bine la căzane
Decât cum era pe-atuncea, la Verona, la cătane.
Mai cu seamă, riacă lume, când era vo bătălie...
– Aci îşi făcea o cruce şi scuipa-n sân moş Ilie –

Păi, ia spune mai departe, zice Ion lu Pavel Creţu
Cum v-aţi războit cu praisu, colo unde-i Cânecreţu,
Dară jos, lângă Custoza, v-au bătut crunt tălienii.
Ne spunea şi moşu Paicu c-or picat rău văsiovenii.

E, he, he, începe moşu, iaca, pân' fierbe căzanu
Să vă spun cum ne bătură praisu ăla cu tălianu
Fincă dintr-o luptă d-ălea am rămas „piegiestru"-n viaţă,
Dar îi lungă, mă, poviesta, n-o găt nişi pân' gimineaţă.

Ş-apoi ca să meargă bine, vezi, să se chicească glasul
Nicolae, ia trăguna ş-apoi ştii tu unde-i vasul,
Trage barema o litră, să mai beau o ţâr răchie
C-atunci merge în laufşrituri, ţucă-mi-vă moş Ilie.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți



– Am plecat cu bătălionu chiar din Mantova cetate
Şi am mers vreo zece zile prin câmpii, oraşe, sate
Când odată, dintr-o coastă, puşcă tunuri d-ăle grele
Ş-omorî, baş lângă mine, un căprar cu două stele.

Ş-apoi bu, bu, dă întruna Garibaldi tălianul
Ca cum dă pe nicovală maistoru Savu ţiganul.
Când colo, din altă coastă iacă puşcă şi franţojii
Şi pică, lovit în frunte, dom' fieliebăru Schwarz Jozsi.

Veneau plumbii baş ca ploaia, să ferească Domnu sfântul
Că-ntr-un ceas ne şi făcură tăman una cu pământul.
Eu am fost puşcat în pulpă şi aşa şi bietu chizu,
Iar pe Ion l-or prins franţojii şi l-or dus unde-i Parizu.

Dar colo, la Cânecreţu, unde s-o bătut prusacu
Şî mai rău li-o mers l-ai noştri, ştii, tăman ca şi lu dracu.
Cum or loat-o într-o noapte, or mânat-o pân' la ziuă.
I-or pisat nemţii p-a noştri cum pisezi boabele-n piuă.

După asta baş la Viena, io cu chizu împreună,
În spitalu lu „Rotcraiţu" am zăcut tăman o lună...
Hei, să vă ferească sfântu, să n-ajungeţi la bătaie.
Ia mai dă-mi o ţâr răchie, mă nepoate Nicolae!

Vasiova, 15 noiembrie 1909*

* Toamna



## CARCIE DIN CĂTĂNIE

Dî la răgămientu lu 13 din Săbieş

Mămico dragă să trăieşci
Şî tu asemeni, tată,
Din Săbieş carcie vă trimiet
Unsspriess recumândată.

Măi dintr-un-tâni iaca vă scriu
Că-s sănătos şi-n paşie
Şi cried că voi asemeni iar;
Dar Liena şie măi faşie?

Să-i spunieţi să m-aşciepcie, mă,
Nu cumva să mă lasă
Că-i vai ş-amar dă capu ei
Când oi vieni acasă.

Îţi fac cu ea nidăr şî auf
Baş ca la cătănie
Dă ş-o zoita dă şie i-am spus
Şi n-o fi d-omenie.

Ş-api năroc la mulţi vieşini,
Ba fie la tot natu
Şi toţi să şcie că io mi-s
Cătană la-mpăratu.